

ASESU EFFEITHIAU AR GYDRADDOLDEB MEWN PERTHYNAS AG AD-DREFNU GWASANAETHAU IECHYD ATGENHEDLOL A RHYWIOL AR DRAWS BWRDD IECHYD ANEURIN BEVAN

- Dadansoddiad Data
- Canfyddiadau ymgynghoriadau blaenorol (ymarfer bwrdd gwaith)

Y Fersiwn Gyntaf: Mehefin 2021

Y Fersiwn Derfynol: Hydref 2021

CYNNWYS

ADRAN 1 – Cyflwyniad

- 1.1 DEDDF CYDRADDOLDEB 2010 A DISGWYLIADAU CYFREITHIOL O'R 'SYLW DYLEDUS' YN Y BROSES BENDERFYNU
- 1.2 DISGRIFIAD O AD-DREFNIANT Y GWASANAETHAU MEWN GOLWG
- 1.3 METHODOLEG, STATWS PRESENNOL EqIA a CHAMAU I'W CYMRYD YN Y DYFODOL

ADRAN 2 – Casglu gwybodaeth yn ymwneud â dimensiynau cydraddoldeb a grwpiau a chanddynt nodweddion gwarchodedig

- 2.1 ARDALOEDD WEDI'U HEFFEITHIO AC AMDDIFADEDD
 - 2.1.1 ARDALOEDD WEDI'U HEFFEITHIO GAN WASANAETHAU IECHYD ATGENHEDLOL A RHYWIOL
 - 2.1.2 Y PENDERFYNFYDDION IECHYD A'R CYSWLLT Â STATWS AMDDIFADEDD A STATWS ECONOMAIDD-GYMDEITHASOL
 - 2.1.3 MYNEGAI AMDDIFADEDD LLUOSOG CYMRU
 - 2.1.4 PERCHNOGAETH TRAFNIDIAETH A CHAR
- 2.2 RHYWEDD/RHYW A CHYFEIRIADAETH RHYWIOL (nodweddion gwarchodedig)
 - 2.2.1 Y BOBLOGAETH SYDD WEDI'I HEFFEITHIO
 - 2.2.2 RHYWEDD/RHYW A CHYFEIRIADAETH RHYWIOL (nodweddion gwarchodedig)
- 2.3 OED (nodweddion gwarchodedig)
- 2.4 ANABLEDD (nodweddion gwarchodedig)
- 2.5 HIL (nodweddion gwarchodedig)
- 2.6 CRED NEU GREFYDD (nodweddion gwarchodedig)
- 2.7 PRIODAS A PHARTNERIAETH SIFIL
- 2.8 BEICHIOGRWYDD A MAMOLAETH
- 2.9 YR IAITH GYMRAEG

ADRAN 3 – Y Gwasanaeth Iechyd Atgenhedlol a Rhywiol ac effaith ar staff

ADRAN 4 – Hawliau Dynol

ADRAN 5 – Cyflawni dyletswydd gyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb

ADRAN 6 – Casgliad a Gweithredoedd Iliniarol

ADRAN 1 – Cyflwyniad

1.1 DEDDF CYDRADDOLDEB 2010 A DISGWYLIADAU CYFREITHIOL O'R 'SYLW DYLEDUS' YN Y BROSES BENDERFYNU

Mae Adran 149 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 yn rhoi dyletswydd ar gyrff sector cyhoeddus. Cyfeirir at y ddyletswydd fel y ddyletswydd gyffredinol. Wrth lunio polisïau neu wrth wneud penderfyniadau, mae hi'n ofynnol i gyrff sector cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i'r ddyletswydd gyffredinol, ystyried yr anghenion canlynol:

- Dileu gwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddwch ac erledigaeth
- Gwthio am gyfleoedd cyfartal rhwng grwpiau gwahanol
- Meithrin perthnasau da rhwng grwpiau gwahanol.

Er mwyn arddangos bod corff sector cyhoeddus wedi ystyried yn ddigonol y ddyletswydd gyffredinol, mae hi'n ofynnol i gyrff sector cyhoeddus Cymru, o dan Ddyletswyddau Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, i gynnal asesiad o effeithiau ar gydraddoldeb (EqIA) o'u polisïau a'u penderfyniadau, sy'n debygol o gael effaith ar bobl gan gymryd i ystyriaeth y nodweddion gwarchodedig a gwmpesir gan y Ddeddf.

1.2 DISGRIFIAD O AD-DREFNIANT Y GWASANAETH MEWN GOLWG

Gweler y Ddogfen Ymgysylltu Craidd

1.3 METHODOLEG, STATWS PRESENNOL EqIA A CHAMAU I'W CYMRYD YN Y DYFODOL

Yn yr adroddiad hwn mae'r Adran Teulu a Therapiau (F&T) wedi casglu ynghyd a chynnwys data 'caled' perthnasol a gwybodaeth o'r adnoddau canlynol:

- Arsyllfa Iechyd Cyhoeddus Cymru
- Y Swyddfa Ystadegau Gwladol
- Rhaglen De Cymru
- Cynlluniau Llesiant Blaenau Gwent, Torfaen a Sir Fynwy
- Adroddiad sydd ddim wedi ei gyhoeddi gan Iechyd y Cyhoedd ar asesiad poblogaeth ar gyfer yr Adran F&T (2012)
- Data Mewnol Rhanbarthol
- Erthyglau wedi'u cyhoeddi yn unol â'r cyfeiriadau
- Arolwg Boddhad Cleifion ar gyfer defnyddwyr y Gwasanaeth Iechyd Atgenhedlol a Rhywiol

Mae'n bwysig nodi bod y data yn ddibynnol ar Gyfrifiad 2011 y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS) oherwydd bydd y data o GYFRIFIAD 2021 yn cael ei gyhoeddi yn 2022.

ADRAN 2 – Casglu gwybodaeth yn ymwneud â dimensiynau cydraddoldeb a grwpiau a chanddynt nodweddion gwarchodedig

2.1 ARDALOEDD WEDI’U HEFFEITHIO AC AMDDIFAEDED

Log 1 – **Poblogaeth yn yr ardaloedd canlynol:**

Holl fwrdeistrefi Gwent:

- Blaenau Gwent
- Caerffili
- Sir Fynwy
- Casnewydd
- Torfaen

2.1.2 Y PENDERFYNFYDDION IECHYD A’R CYSWLLT Â STATWS AMDDIFAEDED A STATWS ECONOMAIDD - GYMDEITHASOL

Log 1.2 – Y Defnyddwyr Gwasanaeth sydd fwyaf tebygol o gael eu heffeithio gan y newidiadau arfaethedig i wasanaethau iechyd Atgennedl a Rhywiol:

- **Effaith:** Mae tystiolaeth yn awgrymu mai’r grwpiau o’r boblogaeth sy’n byw yn yr ardaloedd a amlinellir yn Log 1 a fyddai fwyaf tebygol o gael eu heffeithio yw:
 - defnyddwyr gwasanaeth o grwpiau economaidd-gymdeithasol is sydd angen teithio ymhellach er mwyn cyrraedd gwasanaethau iechyd rhywiol mwy generig, gan wynebu cynnydd mewn costau:
 - merched
 - pobl ifanc
 - defnyddwyr gwasanaeth a chanddynt anabledd
 - defnyddwyr gwasanaeth o leiafrifoedd ethnig
 - Mae’n bwysig nodi bod gwasanaethau atal cenhedlu yn cael eu cyflwyno gan Feddygon Teulu Lleol a Fferyllfeydd fel y manylir yn y ddogfen ymgynghori.
 - Bydd grwpiau economaidd-gymdeithasol yn cael eu heffeithio mewn ffordd gadarnhaol gan y newidiadau arfaethedig gan y byddant yn gallu cael mynediad at wasanaethau iechyd rhywiol arbenigol yn agosach at y cartref, o fewn eu bwrdeistref hwy (ar hyn o bryd mae’n rhaid iddynt deithio i Gasnewydd).

Er nad yw statws economaidd-gymdeithasol yn nodwedd warchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mae'n berthnasol iawn i'r nodweddion gwarchodedig. Mae'n bosibl cael cydberthynas gadarn rhwng y nodweddion gwarchodedig a statws economaidd-gymdeithasol isel, fel yr amlygir gan ganfyddiadau sawl astudiaeth ymchwil. Ers 31 Mawrth 2021, mae'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol wedi dod i rym yng Nghymru, sy'n golygu bod rhaid i rai cyrff cyhoeddus feddwl yn awr sut mae eu penderfyniadau strategol, megis pennu amcanion a datblygu gwasanaethau cyhoeddus, yn gallu gwella anghydraddoldeb o ran canlyniadau ar gyfer pobl sydd o dan anfantais yn economaidd-gymdeithasol.

2.1.3 MYNEGAI AMDDIFADEDD LLUOSOG CYMRU

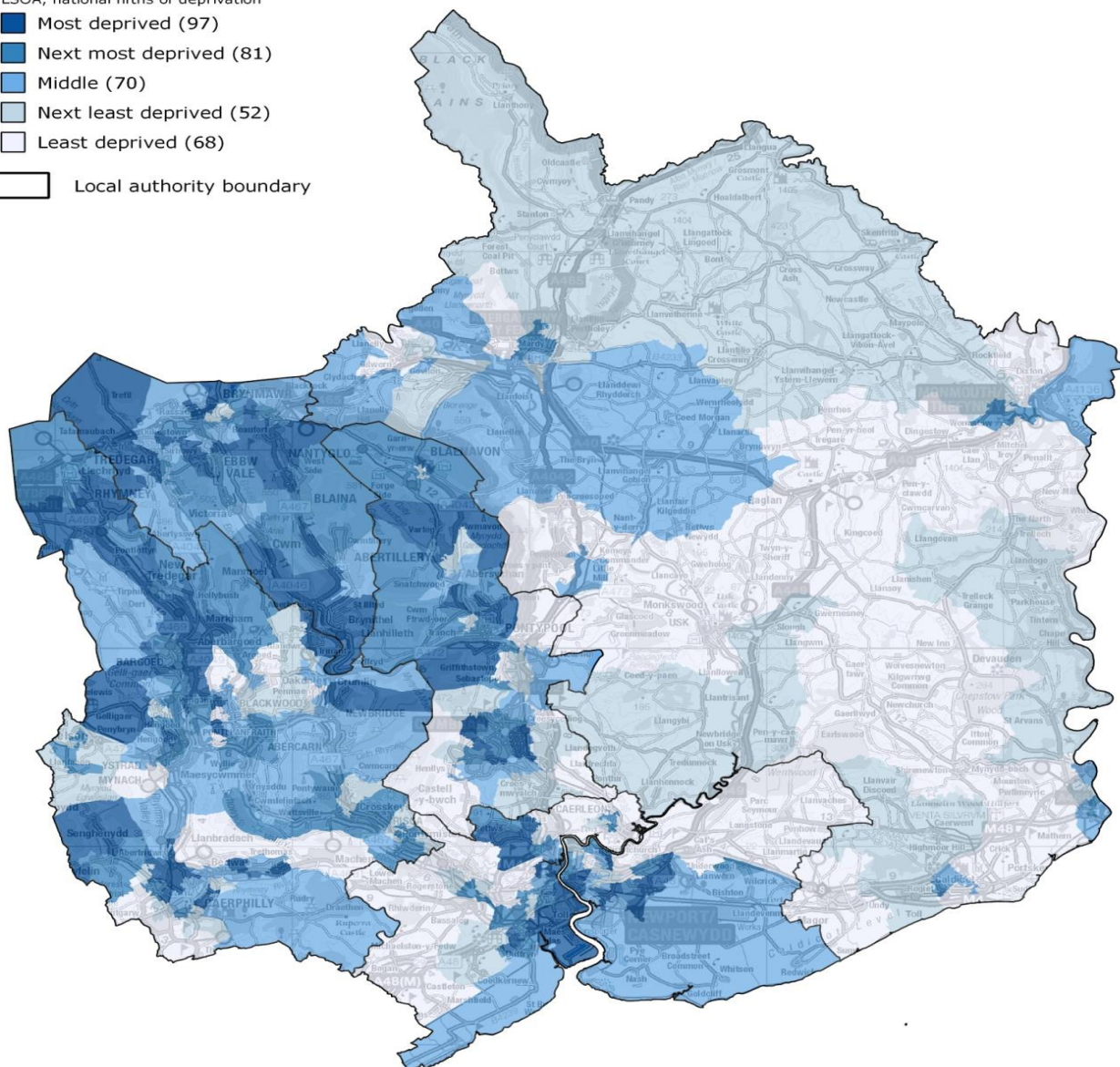
Mae Ffigwr 2 yn darlunio ardaloedd difreintiedig a'r pocedi o amddifadedd uchel ymysg defnyddwyr y gwasanaethau lechyd Atgenhedlol a Rhywiol. Mae amddifadedd yn derm sydd yn edrych ar fwy nac incwm er mwyn diffinio tlodi.

Ffigwr 2: Mynegai Cyffredinol Amddifadedd Lluosog Cymru, Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Is, pumedau amddifadedd, Gwent, 2014

Welsh Index of Multiple Deprivation, Aneurin Bevan UHB, 2014

LSOA, national fifths of deprivation

- Most deprived (97)
- Next most deprived (81)
- Middle (70)
- Next least deprived (52)
- Least deprived (68)
- Local authority boundary

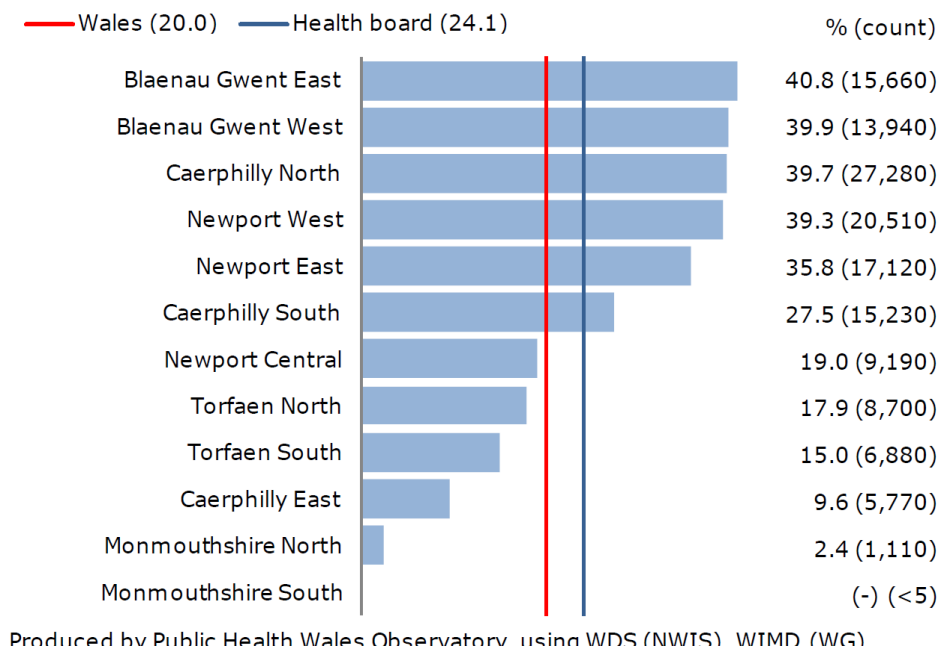
Produced by Public Health Wales Observatory, using WIMD 2014 (WG), released August 2015
© Crown Copyright and database right 2015, Ordnance Survey 100044810

Mae amddifadedd yn cynnwys 7 parth: incwm, addysg, iechyd, mynediad daearyddol at wasanaethau, diogelwch cymunedol, amgylchedd ffisegol a thai. Mae'r nifer a welir mewn cromfachau ar yr eglurhad map yn ffigwr 2 yn dangos y nifer o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Is (LSOAs) ym mhob pumed amddifadedd cenedlaethol. Mae cryn dystiolaeth bod gan ardaloedd difreintiedig, yn aml, anghenion hwy mewn perthynas â sawl mesur iechyd gwahanol megis lefelau'r clefydau sy'n gysylltiedig ag ysmegu, anafiadau, clefydau sy'n gysylltiedig ag alcohol a chyffuriau, beichiogrwydd yn yr arddegau cynnar a phroblemau iechyd meddwl (Iechyd Cyhoeddus Cymru).

Mae ardaloedd difreintiedig, yn arbennig yn ardaloedd y cymoedd: Caerffili, Blaenau Gwent a Thorfaen a hefyd mewn rhannau o Gasnewydd. Mae Ffigwr 3 yn dangos canran y cleifion sy'n byw yn y pumed ardal fwyaf difreintiedig yng Nghymru ac ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan (ABUHB); Dwyrain Blaenau Gwent gyda 40.8% a'r Gorllewin gyda 39.9% sydd

gryn dipyn yn uwch na chyfartaledd Cymru o 20% a ABUHB o 24.1%. Cadarnheir hyn hefyd gan y ganran uchaf o gartrefi gyda 2 a 3 ardal ddifreintiedig ym Mlaenau Gwent mewn cymhariaeth ag ardaloedd eraill ABUHB. Yn olaf, mae'n werth nodi hefyd yn ffigur 2 bod gan Sir Fynwy bocedi o dlodi wrth y Fenni yn y Gogledd.

Figure 3: Percentage of patients living in the most deprived fifth of areas in Wales (using Welsh Index of Multiple Deprivation 2011), GP clusters in Aneurin Bevan HB, 2012

Tabl 1: Cartrefi fesul dimensiynau amddifaded, awdurdodau lleol yng Nghymru (Ffynhonnell: Tabl QS119EW Cyfrifiad 2011, ONS).

Ardal	Nid yw'r cartref wedi'i amddifadu mewn unrhyw ddimensiwn	Mae'r cartref wedi'i amddifadu mewn 1 dimensiwn	Mae'r cartref wedi'i amddifadu mewn 2 dimensiwn	Mae'r cartref wedi'i amddifadu mewn 3 dimensiwn	Mae'r cartref wedi'i amddifadu mewn 4 dimensiwn	Cyfanswm (Cartrefi)
Aneurin Bevan	37.4%	31.2%	23.9%	7.1%	0.5%	242,824
Caerffili	35.2%	30.0%	26.0%	8.2%	0.5%	74,479
Blaenau Gwent	29.8%	30.4%	29.0%	10.2%	0.6%	30,416
Torfaen	36.7%	32.0%	24.1%	6.7%	0.5%	38,524
Sir Fynwy	46.2%	32.3%	17.7%	3.6%	0.3%	38,233
Casnewydd	38.8%	31.7%	22.5%	6.5%	0.6%	61,172
De Powys*	41.6%	34.4%	19.8%	4.0%	0.3%	29,173
Cymru	39.0%	31.9%	22.2%	6.4%	0.5%	1,302,676

2.1.4 TRAFNIDIAETH A PHERCHNOGAETH CAR

Cyhoeddodd Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru adroddiad ym mis Mai 2016, yn cadarnhau bod cynnig trafndiaeth gyhoeddus anghyson, annigonol a drud yn ffactor allweddol o ran dal pobl yn ôl a'u rhoi dan anfantais mewn ardaloedd gwledig. Gwna hyn hi'n anodd i'r rhai heb gar gael mynediad at wasanaethau a chyflogaeth. Amlygwyd anfonlonrwydd a theithiau bws

cymhleth o Flaenau Gwent i Gasnewydd yn ymgynghoriad llesiant BG¹. Er y nodwyd bod gwasanaethau trafnidiaeth mewn argyfwng ac mewn achosion nad ydynt yn argyfwng yn bodoli ar gyfer claf cymwys, mae'r rhan fwyaf o bobl sy'n mynd i'r ysbyty yn dibynnu o hyd ar drafnidiaeth breifat neu gyhoeddus.

Tabl 2: Argaeledd car neu fan fesul awdurdodau lleol yng Nghymru (Ffynhonnell: Tabl KS404EW Cyfrifiad 2011, ONS).

Ardal	Dim ceir na faniau yn y cartref	1 car neu fan yn y cartref	2 gar neu fan yn y cartref	3 char neu fan yn y cartref	4 car neu fan yn y cartref	Cyfanswm
Aneurin Bevan	24.3%	42.4%	25.3%	6.0%	2.0%	242,824
Caerffili	24.4%	43.2%	25.0%	5.7%	1.8%	74,479
Blaenau Gwent	29.0%	43.8%	20.9%	4.9%	1.5%	30,416
Torfaen	23.6%	43.5%	24.9%	6.0%	2.1%	38,524
Sir Fynwy	15.2%	40.2%	32.5%	8.7%	3.4%	38,233
Casnewydd	27.9%	41.4%	23.7%	5.2%	1.7%	61,172
De Powys*	15.0%	42.8%	30.1%	8.4%	3.6%	29,173
Cymru	22.9%	43.0%	25.8%	6.1%	2.2%	1,302,676

¹ Asesiad Llesiant ac ymgynghoriad Blaenau Gwent

2.2 RHYWEDD/RHYW A CHYFEIRIADAETH RHYWIOL (NODWEDDION GWARCHODEDIG)

2- RHYWEDD/RHYW – Y PRIF NEGESEUON:

- Bydd y newid yn ffurfwedd y gwasanaethau lechyd Atgenhedlol a Rhywiol yn effeithio dynion a merched, yn bennaf o fewn y grŵp oedran 13-55
- Bydd hyn yn effeithio merched bregus, h.y. merched sy'n byw eu hunain
- Bydd hyn yn cael mwy o effaith ar ferched na dynion oherwydd perchnogaeth ac argaeledd car

2.2.1 Y BOBLOGAETH SY'N CAEL EI HEFFEITHIO

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan yn gwasanaethu poblogaeth o 643,242 (gan gynnwys De Powys) a chyfwerth â 20% o boblogaeth Cymru gyfan. Mae'r bwlch cyffredinol rhwng y rhywiau yn yr ardaloedd sy'n cael eu heffeithio gan ail-drefnu'r gwasanaethau lechyd Atgenhedlol a Rhywiol yn adlewyrchu'r cyfartaledd bras o 49% o ddynion a 51% o ferched yng Nghymru (gweler Tabl 2.1²), mae'r newidiadau i'r gwasanaethau hyn yn mynd i gael effaith cyfartal ar ddynion a merched.

Tabl 2.1 – Rhywedd fesul awdurdodau lleol yng Nghymru (Ffynhonnell: Tabl QS104EW Cyfrifiad 2011, ONS)

Ardal	Gwrywod	Benywod	Cyfanswm (%)	Cyfanswm
Aneurin Bevan	49.0%	51.0%	100%	576,754
Caerffili	49.0%	51.0%	100%	178,806
Blaenau Gwent	49.2%	50.8%	100%	69,814
Torfaen	48.7%	51.3%	100%	91,075
Sir Fynwy	49.2%	50.8%	100%	91,323
Casnewydd	49.0%	51.0%	100%	145,736
De Powys*	49.4%	50.6%	100%	66,488
Cymru	49.1%	50.9%	100	3,063,456

*Amcangyfrifwyd bod De Powys yn cymryd 50% o gyfanswm y boblogaeth

Mae tabl 2.2 yn dangos bod 89.5% o rieni unigol yn ferched yn ABUHB. Mae cartrefi a chanddynt un rhiant unigol benywaidd sydd yn ddi-waith yn uwch: 44.5% ym Mlaenau Gwent a 39.8% yng Nghasnewydd, mewn cymhariaeth â 39.2% yn ardal ABUHB a 37.8% yng ngweddill Cymru. Darganfu Adroddiad Sefydliad Joseph Rowntree (JFR) - Tlodi yng Nghymru 2018, bod ‘..bron i hanner rhieni unigol yn byw mewn tlodi..’³.

² Mae'r data presennol yn seiliedig ar gategoriâu deuaidd ac nid ydynt yn cynnwys pobl ryngrywiol neu bobl anneuaid na data ar newid rhywedd/hunaniaeth

³ www.jrf.org.uk/report/poverty-wales-2018, tudalen 10

Tabl 2.2 Cartrefi rhiant unigol gyda phlant dibynnol fesul awdurdodau lleol yng Nghymru

Ardal	Rhiant unigol gwrywaidd: Yn gweithio'n rhan-amser	Rhiant unigol gwrywaidd: Yn gweithio'n llawn-amser	Rhiant unigol gwrywaidd: Ddim yn gweithio	Rhiant unigol benywaidd: Yn gweithio'n rhan-amser	Rhiant unigol benywaidd: Yn gweithio'n llawn-amser	Rhiant unigol benywaidd: Ddim yn gweithio	Cyfanswm
Aneurin Bevan	1.3%	5.1%	4.1%	30.5%	19.8%	39.2%	19,906
Awdurdod Lleol							
Caerffili	1.3%	4.8%	4.5%	28.4%	21.3%	39.7%	6,478
Blaenau Gwent	0.9%	4.2%	4.9%	27.2%	18.3%	44.5%	2,759
Torfaen	1.4%	5.2%	3.7%	30.3%	20.9%	38.4%	3,038
Sir Fynwy	2.1%	7.8%	2.2%	36.2%	21.2%	30.5%	2,057
Casnewydd	1.2%	4.8%	4.1%	32.6%	17.5%	39.8%	5,574
De Powys*	3.0%	9.8%	3.6%	33.8%	22.2%	27.7%	1,676
Cymru	1.5%	5.2%	3.7%	32.0%	19.8%	37.8%	97,524

Mae'n bwysig nodi nad yw'r effaith hwy ar ferched yn uniongyrchol gysylltiedig â gwahaniaethu yn erbyn merched ond yn hytrach yn ymwneud â'r cyswllt rhwng tlodi a merched. Mae merched yn fwy tebygol o fyw gydag unrhyw blant o berthynas flaenorol⁴. Mater arall ydy'r cyswllt ag argaeledd car gan fod dynion yn fwy tebygol o'u defnyddio.

➤ **Effaith:**

- **bydd merched yn cael eu heffeithio mwy na dynion o ran cael mynediad at ddulliau atal cenhedlu os ydynt yn dymuno cael mynediad at glinigau iechyd rhywiol, gan arwain at deithiau hwy a chynnydd mewn costau. Fodd bynnag gellir cael mynediad at ddarparwyr eraill, megis Meddygon Teulu a Fferyllfeydd**
- **bydd merched yn cael eu heffeithio mewn ffordd gadarnhaol gan y polisi hwn wrth i wasanaethau mwy arbenigol (h.y. triniaeth ar gyfer heintiau a drosglwyddir yn rhywiol (STIs) gael eu cynnig yn 'nes adref' gyda chlinig ym mhob bwrdeistref (dim ond yng Nghasnewydd ar hyn o bryd).**

2.2.2 NEWID RHYWEDD (nodwedd warchodedig)

Ar hyn o bryd, does dim amcangyfrifiad swyddogol o'r boblogaeth drawsryweddol. Amcangyfrifodd Cymdeithas Ymchwil ac Addysg Hunaniaeth Rhywedd (GIRES 2009)⁵, nifer y bobl drawsryweddol yn y DU i fod rhwng 3000,000 a 500,000, gan eu diffinio fel "...cronfa fawr o bobl drawsryweddol sy'n profi peth amrywiant rhywedd".

➤ **Effaith:**

⁴ ONS 'Families and households 2017' yn y DU

⁵ nodwyd yn Rhaglen De Cymru

- *Bydd y boblogaeth drawsryweddol yn cael ei heffeithio o ran cael mynediad at ddulliau atal cenhedlu cyffredinol os ydynt yn dymuno cael mynediad at glinigau iechyd rhywiol, gan arwain at deithiau hwy a chost gynyddol. Fodd bynnag gellir cael mynediad at ddarparwyr eraill, fel Meddygon Teulu a Fferyllfeydd.*
- *Bydd y boblogaeth drawsryweddol yn cael ei heffeithio mewn ffordd gadarnhaol gan y polisi hwn wrth i wasanaethau mwy arbenigol (h.y. ar gyfer trin STIs) gael eu cynnig yn 'nes at adref' gyda chlinig ym mhob bwrdeistref (dim ond yng Nghasnewydd ar hyn o bryd).*

http://www.equalityhumanrights.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/1120/GiresGuide_English_ebook3.pdf

2.2.3 CYFEIRIADEDD RHYWIOL (nodwedd gwarchodedig)

Nid yw cyfeiriadedd rhywiol o Gyfrifiad diweddar 2021 ar gael ar hyn o bryd felly er mwyn amcangyfrif y boblogaeth lesbiaidd, hoyw a deurywiol (LHD) yng Nghymru rydym angen defnyddio data yr ONS o arolwg integredig o gartrefi (gweler Tabl 2.3). Nid yw'n adrodd ar ddarganfyddiadau fesul awdurdod lleol, ond fesul grwpiau rhanbarthol.

Tabl 2.3: Cyfeiriadedd rhywiol fesul ardal yng Nghymru (Ffynhonnell: Arolwg Integredig o Gartrefi 2012).

Ardal	LHD	Heterorywiol	Dim ymateb	Arall	Ddim yn gwybod/gwrthod	Cyfanswm (%)	Pawb sy'n 16+
Cymoedd Gwent: Torfaen, Blaenau Gwent, Caerffili	1.0%	95.0%	2.0%	*	2.0%	100.0%	267,900
Sir Fynwy a Chasnewydd	1.0%	97.0%	2.0%	*	1.0%	100.0%	184,900
Powys	*	93.0%	1.0%	*	5.0%	100.0%	108,100
Cymru	1.0%	94.0%	1.0%	0.0%	3.0%	100.0%	2,456,400

- **Effaith:**
- *Bydd y boblogaeth Hoyw, Lesbiaidd a Deurywiol yn cael eu heffeithio mewn ffordd gadarnhaol gan y polisi hwn wrth i fwy o wasanaethau arbenigol (h.y. ar gyfer trin STIs) gael eu cynnig yn 'nes at adref' gyda chlinig ym mhob bwrdeistref (dim ond yng Nghasnewydd ar hyn o bryd).*

2.3 OED (nodwedd warchodedig)

Ceir dadansoddiad o fandiau oed fesul awdurdodau lleol yng Nghymru yn y Tabl 2.3 isod:

Ardal	Oed 0-4	Oed 5-15	Oed 16-24	Oed 25-44	Oed 45-64	Oed 65-84	Oed 85 +	Cyfanswm
Aneurin Bevan	6.0%	13.1%	11.4%	24.8%	27%	15.5%	2.2%	576,754
<i>Caerffili</i>	6.3%	13.2%	11.1%	26.2%	26.6%	14.6%	1.9%	178,806
<i>Blaenau Gwent</i>	5.8%	12.1%	12.1%	25.6%	26.6%	15.7%	2.1%	69,814
<i>Torfaen</i>	5.9%	13.0%	11.5%	24.5%	27.1%	15.6%	2.4%	91,075
<i>Sir Fynwy</i>	5.1%	12.7%	9.7%	21.7%	30.0%	18.0%	2.8%	91,323
<i>Casnewydd</i>	6.5%	13.6%	12.4%	26.2%	24.9%	14.1%	2.2%	145,736
<i>De Powys*</i>	4.9%	12.3%	9.6%	20.8%	29.7%	19.7%	3.1%	66,488
Cymru	5.8%	12.3%	12.2%	24.7%	26.6%	15.9%	2.4%	3,063,456

Tabl 2.3 Bandiau oed fesul awdurdodau lleol yng Nghymru (Tabl KS102EW Cyfrifiad 2011, ONS)

➤ **Effaith:**

Rhagwelir y bydd effaith ar ddefnyddwyr gwasanaeth iau, fodd bynnag

- Bydd y gwasanaeth yn cynnal clinigau i bobl ifanc yn yr hwb ac yn y ganolfan. Bydd y clinigau hyn yn glinigau agored ac ni fydd angen apwyntiad gan yr adnabyddir bod angen i bobl ifanc fynd i'r clinig pan maent yn gallu yn hytrach na mynychu apwyntiad penodol a allai fod yn anodd iddynt.

- Bydd cynlluniau condomau (a Llen Ddeintyddol) ar gael yn eang mewn canolfannau hamdden a cholegau

- bydd y boblogaeth ifanc yn cael ei heffeithio mewn ffordd gadarnhaol gan y polisi hwn wrth i fwy o wasanaethau arbenigol (h.y. ar gyfer trin STIs) gael eu cynnig yn 'nes at adref' gyda chlinig ym mhob bwrdeistref (dim ond yng Nghasnewydd ar hyn o bryd).

2.4 ANABLEDD (nodwedd warchodedig)

Tabl 2.4 – Problem neu anabledd tymor hir fesul awdurdodau lleol yng Nghymru (Tabl QS303EW Cyfrifiad 2011, ONS)

	Gweithgareddau dyddiol yn cael eu cyfyngu'n fawr	Gweithgareddau dyddiol yn cael eu cyfyngu rhyw fymryn	Gweithgareddau dyddiol ddim yn cael eu cyfyngu	Cyfanswm (%)	Cyfanswm
Aneurin Bevan	12.5%	10.9%	76.6%	100.0%	576,754
<i>Caerffili</i>	<i>14.0%</i>	<i>11.4%</i>	<i>74.6%</i>	<i>100.0%</i>	<i>178806</i>
<i>Blaenau Gwent</i>	<i>15.7%</i>	<i>11.5%</i>	<i>72.8%</i>	<i>100.0%</i>	<i>69814</i>
<i>Torfaen</i>	<i>13.1%</i>	<i>11.0%</i>	<i>75.9%</i>	<i>100.0%</i>	<i>91075</i>
<i>Sir Fynwy</i>	<i>9.7%</i>	<i>10.5%</i>	<i>79.9%</i>	<i>100.0%</i>	<i>91323</i>
<i>Casnewydd</i>	<i>10.6%</i>	<i>10.2%</i>	<i>79.2%</i>	<i>100.0%</i>	<i>145736</i>
<i>De Powys*</i>	<i>10.2%</i>	<i>11.2%</i>	<i>78.6%</i>	<i>100.0%</i>	<i>66,488</i>
Cymru	11.9%	10.8%	77.3%	100.0%	3,063,456

Mae tystiolaeth yn awgrymu bod mynediad corfforol at drafnidiaeth gyhoeddus yn bryder i bobl hŷn a phobl anabl. Mewn perthynas ag anabledd ac mewn cymhariaeth â'r cyfartaledd o 11.9% yng Nghymru a 12.5% yn ABUHB, mae Blaenau Gwent yn sefyll allan gyda 15.7%, y ganran uchaf o bobl sydd wedi nodi bod eu gweithgareddau dyddiol yn cael eu cyfyngu'n fawr, yn cael ei dilyn gan Gaerffili gyda 14% a Thorfaen gyda 13.1%. Wrth gyfuno'r data ar gyfer gweithgareddau dyddiol sy'n cael eu heffeithio'n fawr a'u heffeithio rhyw fymryn, mae gan Blaenau Gwent 27.2%, yn cael ei dilyn gan Dorfaen gyda 24.1%, mewn cymhariaeth â chyfartaledd Cymru o 22.7% a ABUHB o 23.7% (Tabl 2.4). Mae'n ddiddorol nodi mai Casnewydd gyda 20.8% ydy'r ail Awdurdod Lleol isaf gyda phoblogaeth yn datgelu anabledd o fewn ABUHB, yn cael ei ddilyn gan Sir Fynwy gyda 20.2%.

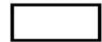
Fel sy'n ofynnol o ddarpariaethau anabledd y Ddeddf Cydraddoldeb (2010) bydd addasiadau rhesymol yn cael eu gwneud ar gyfer yr holl bobl anabl sy'n derbyn ein gwasanaethau.

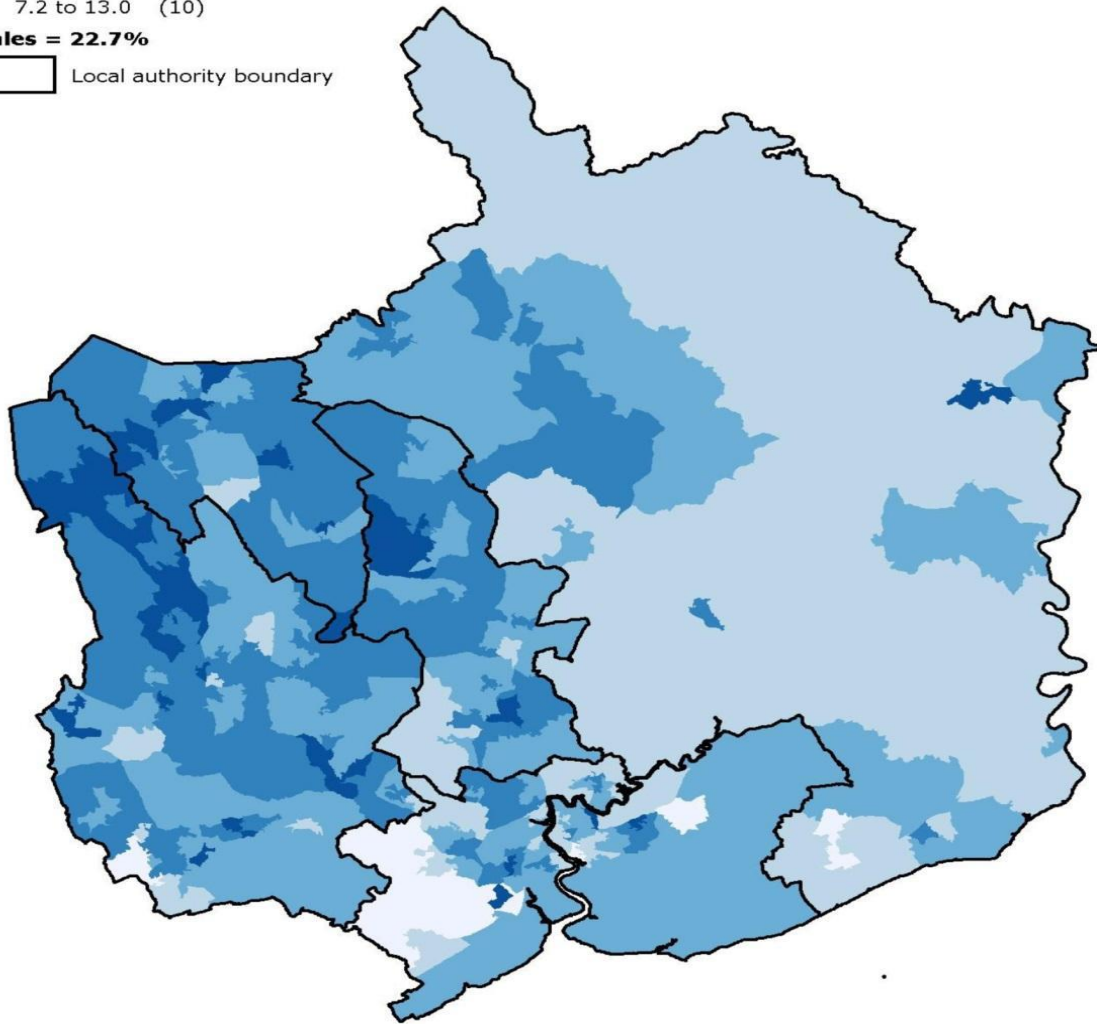
Residents whose daily activities are limited a lot or a little by a long-term health problem or disability, March 2011

LSOA, percentage

30.4 to 36.4	(34)
24.6 to 30.4	(136)
18.8 to 24.6	(125)
13.0 to 18.8	(63)
7.2 to 13.0	(10)

Wales = 22.7%

 Local authority boundary

Produced by Public Health Wales Observatory, using Census 2011 (ONS)
© Crown copyright and database right 2013.

Datgelodd Adroddiad JRF *Poverty in Wales 2018* (7 Mawrth 2018)⁶ bod:

- 39% o bobl anabl yng Nghymru yn dioddef o dlodi mewn cymhariaeth â 22% o bobl sydd ddim yn anabl; a bod y raddfa dlodi ymysg yr anabl yng Nghymru'r uchaf ledled y DU.
- Mae'r raddfa dlodi ymysg pobl mewn teuluoedd sy'n cynnwys o leiaf un person anabl hefyd yn uwch yng Nghymru na gweddill y DU; mae 29% o'r rhai yng Nghymru sy'n byw â theulu sy'n cynnwys person anabl yn dioddef tlodi, mewn cymhariaeth â 21% o bobl yng Nghymru â theuluoedd sydd ddim yn cynnwys person anabl. Sbardunodd ymgyrch lwyddiannus Anabledd Cymru yn 2012 y Fframwaith ar gyfer Gweithredu ar gyfer

⁶ www.jrf.org.uk/report/poverty-wales-2018

Byw'n Annibynnol (2013) sy'n gosod ymrwymiad Llywodraeth Cymru i gyflawni ei rwymedigaeth o dan Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau (UN CRDP). Yn 2018, adolygwyd y Fframwaith hwn. Fodd bynnag, darganfu Anabledd Cymru bod ychydig iawn o dystiolaeth o welliant ym mywydau'r anabl ers 2013, ac eithrio cynhwysiant digidol, gyda nifer yn nodi bod eu bywydau wedi gwaethygu. Mae Anabledd Cymru yn awgrymu y gellir priodoli llawer i effaith mesurau cyni Llywodraeth y DU, wrth i wasanaethau a budd-daliadau ar gyfer pobl anabl gael eu cwtogi⁷.

➤ **Effaith:**

- ***Gallai'r newidiadau i'r gwasanaeth iechyd Atgenhedlol a Rhywiol gael effaith ar ddefnyddwyr gwasanaeth gydag anabledd o ganlyniad i'r cyswllt rhwng tlodi ac anabledd. Yn benodol, wrth gael mynediad at ddulliau atal cenhedlu os ydynt yn dymuno cael mynediad at glinigau iechyd rhywiol, gan arwain at deithiau hwy a chost gynyddol. Fodd bynnag gellir cael mynediad at ddarparwyr eraill, megis Meddygon Teulu a Fferyllfeydd***
- ***Bydd y boblogaeth ag anableddau yn cael ei heffeithio mewn ffordd gadarnhaol gan y polisi hwn wrth i fwy o wasanaethau arbenigol (h.y. ar gyfer trin STIs) gael eu cynnig yn 'nes at adref' gyda chlinig ym mhob bwrdeistref (dim ond yng Nghasnewydd ar hyn o bryd).***

⁷ www.disabilitywales.org/news/ A national disgrace: the high price of disability poverty in Wales (Mawrth 2018), tudalen 2

2.5 HIL (nodwedd warchodedig)

Yn gyffredinol, mae Casnewydd yn fwy amrywiol o ran ethnigrwydd nac ardal ABUHB yn ei chyfanrwydd. Mae Tabl 2.5 yn cadarnhau canran isel o boblogaeth y rhai nad ydynt yn wyn eu croen: 1.5% o fewn Blaenau Gwent, yn cael ei dilyn gan Bowys ar 1.6% a Thorfaen ar 2%. Mae tabl 2.5.1 yn dangos y ganran o famau nad ydynt yn wyn eu croen yn ardal ABUHB, gyda 17.8% yng Nghasnewydd mewn cymhariaeth ag ardaloedd eraill: 2.4% ym Mlaenau Gwent, 2.5% yn Ne Powys a 3.2% yn Nhorfaen.

Tabl 2.5 Grŵp ethnig fesul awdurdodau unedol yng Nghymru (Ffynhonnell: Tabl KS201EW Cyfrifiad 2011, ONS).

Ardal	Gwyn	Cymysg / Grwpiau aml-ethnig	Asiaidd / Asiaidd Prydeinig	Du / Affricanaidd / Caribïaidd / Du Prydeinig	Grŵp Ethnig Arall	Cyfanswm
Aneurin Bevan	96.1%	1.0%	2.0%	0.6%	0.3%	576,754
Caerffili	98.3%	0.7%	0.8%	0.1%	0.1%	178,806
Blaenau Gwent	98.5%	0.6%	0.7%	0.1%	0.1%	69,814
Torfaen	98.0%	0.7%	1.1%	0.2%	0.1%	91,075
Sir Fynwy	98.0%	0.7%	1.0%	0.2%	0.1%	91,323
Casnewydd	89.9%	1.9%	5.5%	1.7%	1.0%	145,736
De Powys*	98.4%	0.6%	0.9%	0.1%	0.1%	66,488
Cymru	95.6%	1.0%	2.3%	0.6%	3,063,456	

- **Effaith:**
- **Rhagwelir y bydd peth effaith o ganlyniad i ethnigrwydd, yn arbennig yng Nghasnewydd. Nid yw hyn o ganlyniad i wahaniaethu uniongyrchol. Fodd bynnag, fel sydd wedi'i nodi'n flaenorol mae'n bosibl bod pobl o leiafrifoedd ethnig yn fwy tebygol o gael eu heffeithio gan dlodi a allai olygu mai nifer fach o bobl sy'n berchen ar geir ac felly'n dibynnu ar drafnidiaeth gyhoeddus. Yn benodol, wrth gael mynediad at ddulliau atal cenhedlu cyffredinol os ydynt yn dymuno cael mynediad at glinigau ieched, yn arwain at deithiau hwy a chost gynyddol. Fodd bynnag gellir cael mynediad at ddarparwyr eraill, megis Meddygon Teulu a Fferyllfeydd**
- **Bydd y boblogaeth lleiafrifoedd ethnig yn cael ei heffeithio mewn ffordd gadarnhaol gan y polisi hwn wrth i fwy o wasanaethau arbenigol (e.e. ar gyfer trin STIs) gael eu cynnig yn 'nes at adref' gyda chlinig ym mhob bwrdeistref (dim ond yng Nghasnewydd ar hyn o bryd).**

2.6 CREFYDD NEU GRED (nodwedd warchodedig)

Tabl 2.6: Crefydd fesul awdurdodau lleol yng Nghymru (Ffynhonnell: Tabl KS209EW Cyfrifiad 2011, Cyfrifiad ONS).

Region	Christian	Buddhist	Hindu	Jewish	Muslim	Sikh	Other religion	No religion	Religion not stated	Total (%)	Total
Aneurin Bevan	54.80%	0.20%	0.20%	0.00%	1.40%	0.10%	0.40%	35.30%	7.60%	100.00%	576,754
Caerphilly	50.70%	0.20%	0.10%	0.00%	0.20%	0.10%	0.40%	40.90%	7.50%	100.00%	178,806
Blaenau Gwent	49.90%	0.20%	0.10%	0.00%	0.30%	0.10%	0.40%	41.10%	8.10%	100.00%	69,814
Torfaen	55.40%	0.20%	0.30%	0.00%	0.30%	0.10%	0.30%	35.80%	7.60%	100.00%	91,075
Monmouthshire	62.50%	0.30%	0.20%	0.10%	0.30%	0.10%	0.40%	28.50%	7.70%	100.00%	91,323
Newport	56.90%	0.20%	0.50%	0.10%	4.70%	0.10%	0.30%	29.70%	7.50%	100.00%	145,736
South Powys*	61.80%	0.40%	0.20%	0.10%	0.20%	0.00%	0.60%	27.90%	8.80%	100.00%	66,488
Wales	57.60%	0.30%	0.30%	0.10%	1.50%	0.10%	0.40%	32.10%	7.60%	100.00%	3,063,456

Mae'r data yn Nhabl 2.6 yn dangos mai'r grŵp lleiafrifol mwyaf yw'r grŵp ffydd Fwslimaidd gyda 4.7% yng Nghasnewydd. Cydnabyddir bod 'Gweddïau Gwener' a adnabyddir fel 'Jumah – Diwrnod Ymgasglu' yn bwysig iawn o fewn y ffydd Fwslimaidd. Fodd bynnag, er bod y gwasanaeth ar agor o ddydd Llun i ddydd Gwener yn unig ar hyn o bryd bydd ymestyn yr oriau agor yn gymorth yn hyn o beth. Mae'r gwasanaeth yn bwriadu cynnal clinigau bob diwrnod o'r wythnos gan gynnwys gyda'r nos.

- **Effaith:**
- **Efallai hefyd bod rhwystrau diwylliannol a chrefyddol a allai gyfyngu'r mynediad at wasanaethau a byddai cael darpariaeth leol yn fuddiol.**

2.7 PRIODAS A PHARTNERIAETH SIFIL (nodwedd warchodedig - dim ond o ran y gofyn i roi sylw dyledus i'r angen i ddileu gwahaniaethu)

Region	Single (never married or never registered a same-sex civil partnership)	Married	In a registered same-sex civil partnership	Separated (but still legally married or still legally in a same-sex civil partnership)	Divorced or formerly in a same-sex civil partnership which is now legally dissolved	Widowed or surviving partner from a same-sex civil partnership	Total (%)	Total
Aneurin Bevan	31.90%	47.80%	0.20%	2.30%	9.90%	7.80%	100.00%	466,407
Caerphilly	32.30%	47.90%	0.20%	2.10%	9.90%	7.60%	100.00%	143,825
Blaenau Gwent	34.20%	44.30%	0.20%	2.20%	10.60%	8.50%	100.00%	57,321
Torfaen	31.10%	47.70%	0.30%	2.20%	10.40%	8.30%	100.00%	73,833
Monmouthshire	26.30%	54.10%	0.20%	2.10%	9.40%	7.90%	100.00%	75,080
Newport	34.50%	45.50%	0.40%	2.60%	9.60%	7.40%	100.00%	116,348
South Powys*	28.20%	51.10%	0.20%	2.10%	9.60%	8.80%	100.00%	55,042
Wales	33.50%	46.60%	0.20%	2.20%	9.70%	7.90%	100.00%	2,507,160

Tabl 2.7: Statws priodasol a phartneriaeth sifil fesul awdurdodau lleol yng Nghymru (Ffynhonnell: Tabl KS103EW Cyfrifiad 2011, ONS).

Sengl (erioed wedi priodi neu erioed wedi cofrestru partneriaeth o'r un rhyw) ac Wedi Priodi yw'r rhan fwyaf o'r statws priodasol/partneriaethau sifil, gan gyfrif am 31.9% a 47.8% yn ôl eu trefn yn ardal ABUHB mewn cymhariaeth â 33.5% a 46.6% yng Nghymru. Dylid nodi bod nifer y partneriaethau sifil rhwng pobl o'r un rhyw sydd wedi'u cofrestru yn cyfrif am 0.2% o'r holl statws priodasol/partneriaethau ar draws Gymru, ac fe ailadroddir y patrwm hwn ledled Cymru gyfan.

- **Effaith:** *does dim tystiolaeth y bydd unrhyw effaith negyddol ar nodwedd warchodedig priodas a phartneriaeth sifil o ganlyniad uniongyrchol i'r newidiadau arfaethedig i ddarpariaeth gwasanaethau lechyd Atgenhedlol a Rhywiol.*

2.8 BEICHIOGRWYDD A MAMOLAETH (nodwedd warchodedig)

- **Effaith:** *bydd beichiogrwydd a mamolaeth yn cael eu heffeithio mewn ffordd gadarnhaol gan y polisi hwn wrth i fwy o wasanaethau arbenigol (e.e. ar gyfer trin STIs) gael eu cynnig yn 'nes at adref' gyda chlinig ym mhob bwrdeistref (dim ond yng Nghasnewydd ar hyn o bryd).*

2.9 YR IAITH GYMRAEG (nodwedd warchodedig - Mesur y Gymraeg 2011)

Mae EqlA wedi cyflwyno data a dadansoddiad yn ymwneud â'r nodweddion gwarchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Mae deddfwriaeth ar wahân yn ymdrin â'r Gymraeg. Mae Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi y dylid trin y Gymraeg a'r Saesneg yr un mor gyfartal â'i gilydd. Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn nodi na ddylai'r Gymraeg gael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Nid yw'r Gymraeg yn nodwedd warchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2011, fodd bynnag, mae'r Bwrdd Iechyd yn ymrwymedig i gyflawni Safonau'r Gymraeg a sicrhau cydraddoldeb ar gyfer siaradwyr Cymraeg trwy ddarparu gwasanaeth dwyieithog.

Tabl 2.9 Yr Iaith Gymraeg fesul Awdurdod Lleol

Ardal	Yn gallu deall Cymraeg llafar yn unig	Yn gallu siarad Cymraeg	Yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu yn y Gymraeg	Cyfanswm
Aneurin Bevan	2.5%	9.9%	7.2%	555,622
Awdurdod Lleol				
<i>Caerffili</i>	<i>3.0%</i>	<i>11.2%</i>	<i>8.4%</i>	<i>171,972</i>
<i>Blaenau Gwent</i>	<i>2.2%</i>	<i>7.8%</i>	<i>5.5%</i>	<i>67,348</i>
<i>Torfaen</i>	<i>2.3%</i>	<i>9.8%</i>	<i>7.1%</i>	<i>87,844</i>
<i>Sir Fynwy</i>	<i>2.5%</i>	<i>9.9%</i>	<i>7.2%</i>	<i>88,609</i>
<i>Casnewydd</i>	<i>2.2%</i>	<i>9.3%</i>	<i>6.5%</i>	<i>139,849</i>
<i>De Powys*</i>	<i>6.7%</i>	<i>18.6%</i>	<i>13.7%</i>	<i>64,542</i>
Cymru	5.3%	19.0%	14.6%	2,955,841

*Cyfrifwyd bod De Powys yn cymryd 50% o'r boblogaeth gyfan

- **Effaith: Does dim tystiolaeth bod effaith negyddol uniongyrchol ar y rhai sy'n defnyddio'r Gymraeg.**

ADRAN 3 – Effaith ar staff

Dylid nodi mai ychydig o newidiadau sydd wedi'u hargymell gan y gwasanaeth Iechyd Atgenhedlol a Rhywiol. Gan y bydd y newidiadau arfaethedig i'r gwasanaeth yn achosi llai o deithio rhwng safleoedd, gall staff roi mwy o amser i weithgareddau clinigol.

Mae'r Adran F&T wedi ymrwymo i weithio â staff er mwyn sicrhau cydbwysedd rhwng gwaith a bywyd a deall anghenion unigol. Mae staff sy'n cael eu heffeithio wedi cymryd rhan mewn digwyddiadau ymgysylltu a bydd trefniadau arbennig yn cael eu gwneud ar gyfer staff a chanddynt ofynion gofal arbennig (e.e. plant anabl). Mae dadansoddiad o'r gweithlu wedi amlygu mai gweithlu benywaidd yw hi'n bennaf. Bydd trefniadau gweithio hyblyg yn cael eu rhoi yn eu lle yn unol â'r polisi er mwyn cefnogi staff i sicrhau cydbwysedd rhwng gwaith a bywyd a lleihau unrhyw bwysau diangen lle bynnag a bo modd. Bydd addasiadau yn cael eu gwneud i gyd-fynd ag amgylchiadau arbennig yr unigolyn, gan gynnwys gwneud unrhyw 'addasiadau rhesymol' sy'n ofynnol i staff anabl.

ADRAN 4 – Hawliau Dynol

4.1 Goblygiadau hawliau dynol y newidiadau arfaethedig i Wasanaeth Iechyd Atgynhyrchiol a Rhywiol

Mae angen i'r asesiad o effeithiau ar gydraddoldeb gymryd i ystyriaeth Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol sydd wedi'i ymgorffori i gyfraith ddomestig trwy Ddeddf Hawliau Dynol 1998 yn ogystal ag i gytuniadau cenedlaethol. Mae gan bawb yr hawl i fod yn rhan o benderfyniadau sy'n effeithio'u hawliau dynol. Mae'r confensiwn ar hawliau pobl gydag anableddau yn cynnwys amddiffyn yr hawl i fod yn rhan o wneud penderfyniadau a chael y gefnogaeth i allu cymryd rhan a chael mynediad at wybodaeth. Mae'r asesiad hyd yn hyn wedi dangos bod Erthygl 2, 3 a 8 yn berthnasol.

- **Erthygl 2: hawl i fywyd**
- **Erthygl 3: rhyddid rhag arteithio a thriniaeth greulon neu ddiraddiol**
- **Erthygl 8: hawl i barch at eich bywyd preifat a theuluol**

ADRAN 5 – Cwrdd â dyletswydd gyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb

Er mwyn penderfynu a yw'r newidiadau arfaethedig i wasanaeth Iechyd Atgenghedlol a Rhywiol o fewn ABUHN wedi cwrdd â dyletswydd gyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb, rydym angen gofyn tri chwestiwn:

- Ydy'r polisi yn helpu dileu gwahaniaethu?
- Ydy'r polisi yn helpu hyrwyddo cyfleoedd cyfartal?
- Ydy'r polisi yn meithrin perthnasau da rhwng y rhai sy'n rhannu nodweddion gwarchodedig a'r rhai hynny sydd ddim?

➤ Dileu gwahaniaethu

Mae'r dadansoddiad a'r dystiolaeth a gyflwynir yn y ddogfen hon wedi amlygu mannau lle'r oedd gwahaniaethu anuniongyrchol posib yn y model gwasanaeth blaenorol. Yn benodol, defnyddwyr gwasanaeth o grwpiau economaidd-gymdeithasol is (h.y. merched, pobl ifanc, defnyddwyr gwasanaeth gydag anabledd, a defnyddwyr gwasanaeth o leiafrifoedd ethnig) o ardaloedd difreintiedig Blaenau Gwent, Gogledd Torfaen, Gogledd Caerffili, a oedd yn gorfod teithio i Gasnewydd i gael gwasanaethau iechyd rhywiol mwy arbenigol.

➤ Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal

Dydy'r gwasanaeth Atgenghedlol a Rhywiol ddim yn awgrymu bod gwasanaethau yn cael eu rhesymoli ond yn hytrach yn cael eu had-drefnu er mwyn darparu gwasanaethau mwy arbenigol o amrediad ehangach o leoliadau. Er y byddai'r argymhellion yn gweld lleihad yn y nifer o lefydd sy'n cynnig gwasanaethau sylfaenol, mae'r rhain yn cael eu cynnig gan Feddygon Teulu a fferyllfeydd hefyd.

Ar hyn o bryd, ychydig o gyfleoedd sydd gan y gwasanaeth Iechyd Atgynhyrchiol a Rhywiol i feithrin perthnasau da trwy ymgysylltu â'r cyhoedd. Mae pandemig Covid-19 wedi arwain at ad-drefnu'r gwasanaeth ar frys i bedwar lleoliad ac wedi cyflymu'r broses o symud oddi wrth y model 'galw i mewn' i fodel brysbennu ffôn. Yn dilyn Covid, gallai monitro parhaus o ddarpariaeth y gwasanaeth a monitro boddhad defnyddwyr gwasanaeth helpu sicrhau nad yw cyfleoedd cyfartal yn cael eu hanwybyddu.

➤ Meithrin perthnasau da rhwng y rhai sy'n rhannu nodweddion gwarchodedig a'r rhai sydd ddim: dim dystiolaeth wedi'i chanfod

ADRAN 6 - Casgliad a Gweithredoedd lliniarol

- Nid yw ad-drefniant gwasanaeth Iechyd Atgenghedlol a Rhywiol EqlA wedi canfod unrhyw wahaniaethu uniongyrchol yn erbyn unrhyw faes o'r nodweddion gwarchodedig. Fodd bynnag, mae wedi adnabod defnyddwyr gwasanaeth o grwpiau

economaidd-gymdeithasol is fydd angen teithio pellter hwy i gyrraedd gwasanaethau iechyd rhywiol mwy generig, gan gynnwys cynnydd mewn costau:

- merched
 - pobl ifanc
 - defnyddwyr gwasanaeth a chanddynt anabledd
 - defnyddwyr gwasanaeth o leiafrifoedd ethnig
- Mae'n bwysig nodi bod gwasanaethau atal genhedlu yn cael eu cynnig gan Feddygon Teulu lleol a fferyllfeydd fel y manylir yn y ddogfen ymgynghori.
 - Bydd yr holl grwpiau economaidd-gymdeithasol sydd wedi eu crybwyll uchod yn cael eu heffeithio mewn ffordd gadarnhaol gan y byddant yn gallu cael mynediad at iechyd rhywiol arbenigol yn agosach at y cartref, o fewn eu bwrdeistref (ar hyn o bryd mae'n rhaid iddynt deithio i Gasnewydd).

Mae'r gwasanaeth yn credu y bydd gwella'r mynediad at wasanaeth gofal yn lleddfu unrhyw bryderon am newidiadau i wasanaeth. Yn ychwanegol at hyn, wrth ddarparu gofal mwy cymhleth yn agosach at y cartref bydd pryderon iechyd y cyhoedd ehangach ynghylch trosglwyddiad STIs a gostwng graddfeydd beichiogrwydd yn cael eu lliniaru. Ni ddylid diystyru hyn. Mae'r newid hwn yn welliant amlwg i'r gwasanaeth gan roi'r claf yn ganolbwynt i'r newid wrth sicrhau cynladwyedd y gwasanaeth iechyd rhywiol ar gyfer y ddeng mlynedd nesaf.

Bydd y gwasanaeth yn ymgynghori â'r grwpiau canlynol yn ystod y 12 mis cyntaf, o weithredu i gymryd i ystyriaeth unrhyw effaith posibl sydd ddim wedi ei hadnabod:

- Defnyddwyr y gorffennol. Cymerodd rhai rhan yn flaenorol mewn arolwg 'doopoll' a hynny cyn y newidiadau
- Pobl ifanc bregus trwy gohort y tîm allgymorth
- defnyddwyr newydd

ATODIAD– Terminoleg ac Acronymau

GUH, Grange University Hospital (Ysbyty Prifysgol y Faenor)

RGH, Royal Gwent Hospital (Ysbyty Brenhinol Gwent)

NHH, Nevill Hall Hospital (Ysbyty Neuadd Nevill)

YYF, Ysbyty Ystrad Fawr

YAB, Ysbyty Aneurin Bevan

STI, Sexually Transmitted Infections (Clefydau a Drosglwyddir yn Rhywiol)